

La 23 februarie 1980, s-au împlinit 60 de ani de la apariția primelor acte legate de muzeul din Rădăuți: un apel către „*toată suflarea județului Rădăuți*”, chemată să sprijine înființarea unui muzeu de „*antichități și etnografie în Rădăuți*” și un „Statut pentru organizarea Muzeului regional de antichități și etnografie”. Pentru că aceste documente au fost publicate¹, nu vom insista asupra lor.

Ideea va fi materializată mai târziu, de către doi pasionați dascăli, iubitori ai creației populare pe care au cunoscut-o și îndrăgit-o și pentru valorificarea căreia, prin toate mijloacele, au depus mult suflet atît în timpul cît au funcționat ca învățători, cît mai ales după ce au devenit pensionari. Este vorba de familia învățătorilor Samuil și Eugenia Ioneț².

În arhiva muzeului din Rădăuți se păstrează un bogat material documentar, care ne permite să reconstituim toate etapele de organizare a muzeului și să ne facem o imagine asupra dăruirii, pasiunii, perseverenței, îndârjirii și nerenunțării, cu care cei doi soți Ioneț au știut să lupte pentru o idee măreață.

Principalele obstacole în calea deschiderii muzeului erau lipsa de fonduri și nevoia unui local potrivit. Autoritățile locale au sprijinit ideea, mai ales că ea nu era nouă, iar în oraș era creată o atmosferă favorabilă pentru înfăptuirea acesteia.

Dar să-l lăsăm pe Samuil Ioneț să povestească. Într-un *Memoriu* pe care îl adresa, la 3 ianuarie 1949, prefecturii județului Rădăuți, el spunea: „*Ca să putem stabili mai ușor situația juridică a acestui Muzeu, trebuie să vă povestesc o poveste care începe cu sfîrșitul lui septembrie 1933.*”

Într-o seară ploioasă de toamnă, mergînd pe strada Ștefan cel Mare, mă întîlnește prefectul județului și mă întreabă următoarele: Domnule Director, am ordin să înființez în acest județ un muzeu și nu găsesc omul potrivit care să-l organizeze și să-l conducă. Nu te-ai apuca D-ta de lucrul acesta? Răspunsul meu a fost: Dacă-mi puneți la dispoziție localul și mobilierul necesar, atunci nu numai că voi primi conducerea și organizarea unui muzeu, ci voi dona județului toate colecțiile mele și ale soției mele, ca ele să formeze temelială, pe care se va ridica un însemnat Așezămînt de educație și cultură.

În sensul de mai sus am înaintat și o adresă către prefectura Rădăuți, pentru ca, Consiliul județean să poată lua cunoștință de oferta făcută de noi și lua o hotărîre în chestia înființării unui Muzeu județean. La 1 noiembrie 1933 prefectura concheamă în ședință Consiliul județean. Pe ordinea de zi era înscrisă și: Donația soților învățători Samuil și Eugenia Ioneț și înființarea Muzeului județului Rădăuți. La ședința aceasta a fost invitat și subsemnatul... Consiliul județean, cu una-

Samuil Ioneț — fototeca Muzeului din Rădăuți

*nimitate de voturi, primește cu furtunoase aplauze donația noastră și decide înființarea unui Muzeu al județului Rădăuți. În aceeași ședință s-a votat și un credit de lei 30 000 pentru procurarea mobilierului necesar. Așa s-a pus temelia la înființarea acestui Muzeu..."*³

Dar cine erau „soții învățători Samuil și Eugenia Ioneț” și ce au făcut ei înainte de a veni la Rădăuți?

Născut la 13 august 1878 în comuna Ostrița, din părinți țărani: Dumitru și Ana Ioneț, „foarte sărmani, cu numai 20 prăjini de pământ și o casuță cu o singură cameră și cu o tindă”, Samuil Ioneț, după terminarea Școlii normale, în 1899 este repartizat în învățământ la Gura Humorului, apoi, în același an, este numit „diriginte școlar la școala cu un singur învățător și 6 ani școlari din Șarul-Dornei”⁴. În 1907 este numit director școlar la Dorna Candreni, unde funcționează pînă în 1926, cînd este transferat la Rădăuți.

În 1914 Samuil Ioneț se căsătorește cu învățătoarea Eugenia Alexandrovici,

Eugenia Ioneț, în tinerețe — fototeca Muzeului din Rădăuți

născută la 20 ianuarie 1873, în comuna Lențești, care, înainte de a veni la Dorna Candreni, a funcționat în comunele Vicovu de Sus, Voitinel și Vicovu de Jos.

În 1926, soții Ioneț sînt transferați la Rădăuți; Samuil în calitate de inspector, apoi director școlar iar Eugenia ca „maestră pentru predarea cusăturilor naționale în școalele primare.”⁵

Venind la Rădăuți, soții Ioneț au adus cu ei o zestre de 10 lăzi pline cu obiecte adunate de prin satele în care au funcționat pînă atunci⁶.

Încă de pe cînd funcționa la Șarul Dornei, Samuil Ioneț își amintește: „Vizitînd casele țărănești și întocmirea lor lăuntrică, am început a admira și studia mai de aproape industria casnică femeiască și cea bărbătească. Modelele de cusături pe cămășile cu altiță erau atît de artistic compuse și executate că-ți sta mintea-n loc de unde le-au luat și cine le-a învățat. Stînd însă de vorbă cu bătrînii și bătrînele locului am putut scoate la iveală că toată

arta țărănească e păstrată cu mare sfințenie din generație în generație. O fată nu se putea mărita pînă nu știa toate secretele gospodăriei și ale industriei casnice. Începuturile industriei casnice țărănești, sînt de căutat departe în negura vremurilor..."⁷

La Dorna Candreni a înființat ateliere școlare de tîmplărie, sculptură și dogărie, în care elevii executau „lăzi mari de zestre, lădițe pentru ustensile școlare, scaune, dulăpașe, lăiți etc., iar cu sculptură populară se înfrumusețau blidare, polițe, grinzi, lăzi, bote ciobănești, furci de tors, fluiere, colțare etc. și, în fine, din dogărie cofe, cofițe, ciubere, bărbînțe, balerci, fedeleșe, apoi linguri, polonice, și multe alte obiecte trebuitoare fiecărei gospodării”⁸.

După ce s-a căsătorit cu Eugenia, care la școlile unde funcționase pînă atunci predase lucrul manual, au înființat și la Dorna Candreni un atelier de țesătorie și cusături de obiecte de artă populară. „Candrenii a devenit vestit prin expozițiile ce se organizau în vacanțele școlare... Atelierele elevilor și elevelor lucrau la întrecere și în 1922 am participat la expoziția industriei casnice din București cu obiecte lucrate de copii. Lucrările din industria casnică femeiască precum și albumele de modele prezentate de scumpa mea soție au fost premiate cu medalia de aur. A fost unica școală primară din întreaga Românie”⁹.

Tot la Dorna Candreni, Samuil și Eugenia Ioneț au înființat și un muzeu școlar „care a fost vizitat de popor și de foarte multă lume intelectuală”¹⁰.

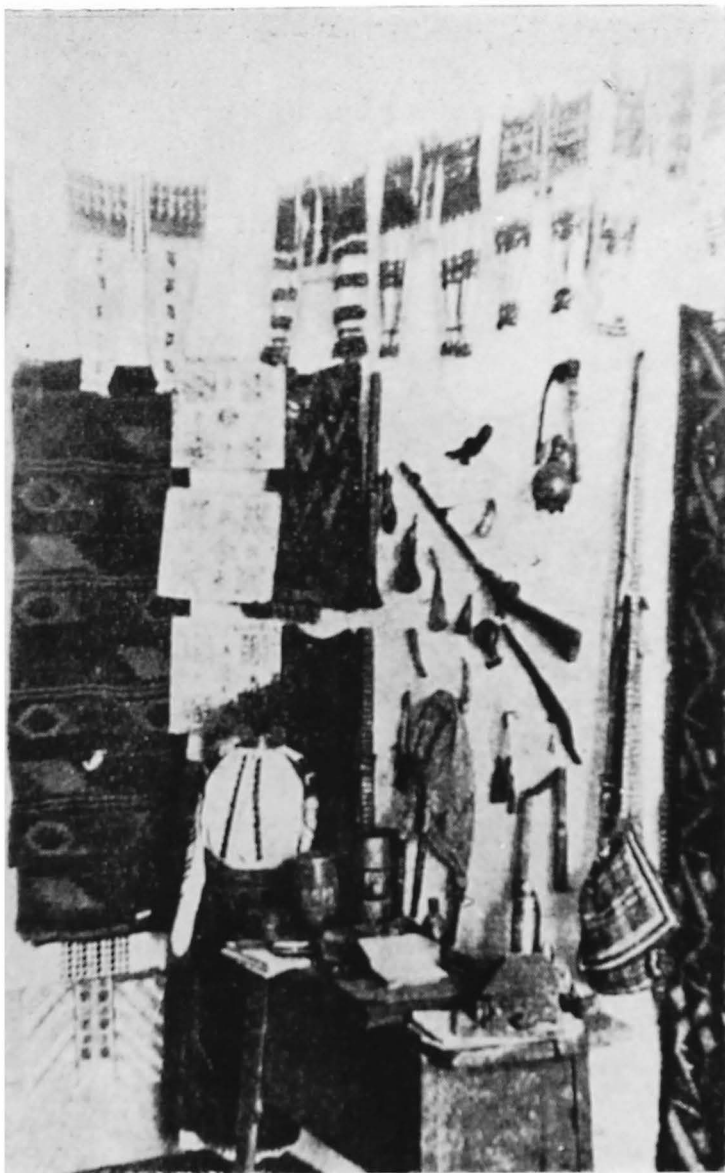
În 1929 Eugenia Ioneț este pensionată, iar la 1 ianuarie 1934* Samuil „fiind suferind” a cerut și el pensionare.

„Ca să nu-mi fie urît și să pot continua munca pe teren cultural cît timp voi mai fi în stare să aduc neamului și țării foloase, m-am apucat, împreună cu scumpa mea soție, să întemeiez un muzeu etnografic în orașul Rădăuți. Am adus colecțiile noastre din Căndreni care au format temelia muzeului... Întîi l-am așezat în locuința noastră și apoi l-am strămutat într-o cameră de la Școala nr. 2 băieți. De acolo l-am dus în Palatul hergheliei, la etaj, unde am căpătat o sală mare și mai două camere și unde am început cu organizarea definitivă a unui muzeu etnografic”¹¹.

Aspect din prima expoziție a Muzeului din Rădăuți

Printr-o adresă din 16 februarie 1934, trimisă de prefectura județului Rădăuți Ministerului Agriculturii și Domeniilor, se arată: „Am înființat pe lângă prefectura acestui județ un muzeu etnografic, pentru a strînge de pe meleagurile acestui județ și Moldovei de Sus odorele vechi rămase din moși-strămoși. E de datoria noastră să strîngem aceste obiecte vechi în care se oglindește atît de vorbitor geniul neamului românesc și gloria străbună și să lăsăm moștenire generațiilor ce vin după noi... Obiectele se colectează și avem o colecție destul de mare din donațiuni, nu avem însă mobilierul potrivit pentru a le așeza”. Se cere aprobare pentru ca două camere „de la etajul Palatului hergheliei (sala de ședințe și o cameră de lângă ea) să fie cedate prefecturii județului Rădăuți pentru instalarea muzeului județean”¹².

Aspect din prima expoziție a Muzeului din Rădăuți

Într-o anexă la această adresă, Camera de agricultură a județului Rădăuți menționează, „Cedăm cu drag sala de ședințe și o cameră de lângă ea prefecturii județului Rădăuți pentru instalarea muzeului județean”¹³.

Ministerul solicitat, răspunde la 7 martie 1934, că s-a aprobat folosirea celor două camere pentru muzeu, „avînd în vedere importanța acestui așezămînt de cultură națională în care se vor colecta și păstra odoarele vechi rămase de la înaintașii noștri glorioși, care au ilustrat cultura noastră și au înscris pagini frumoase în istoria poporului român”¹⁴.

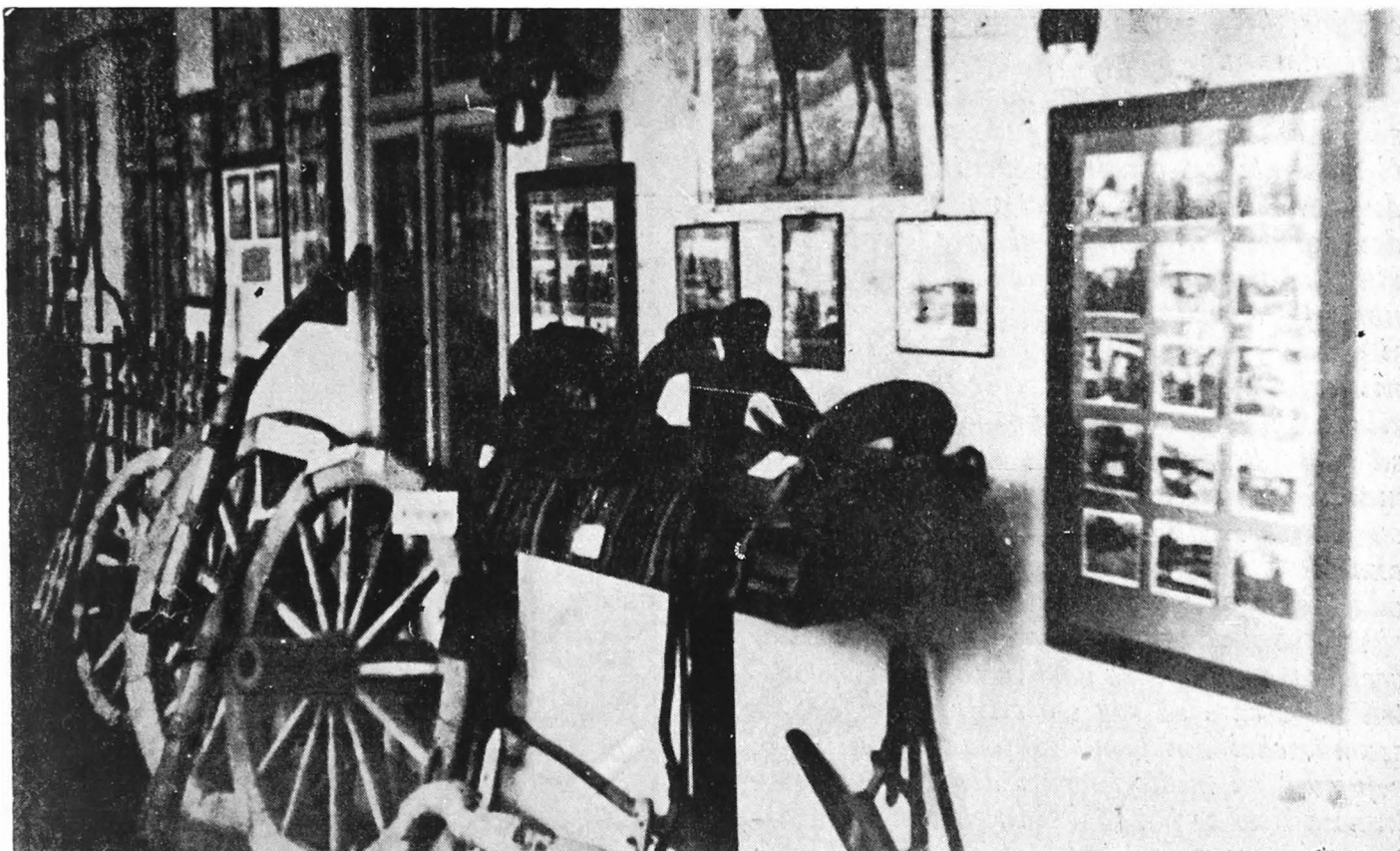
Printr-un proces-verbal încheiat la 6 iunie 1934, Camera de agricultură predă lui Samuil Ioneț 3 camere: „Sala de ședință, cabinetul președintelui și antreu, în bună stare, cu inventarul acestora”¹⁵.

După aprobarea spațiului și preluarea acestuia de către muzeu, se amenajează expoziția care se deschide pentru public în cursul lunii iunie 1934.

La 28 iunie 1934, Prefectura județului Rădăuți aduce la cunoștință lui Samuil Ioneț că „delegația permanentă a județului în ședința din 4 iunie 1934, avînd în vedere meritele dvs. și a d-nei Eugenia Ioneț cu înființarea Muzeului județului Rădăuți, a hotărît cu unanimitate de voturi ca această instituție să poarte odată pentru totdeauna numele: Muzeul județului Rădăuți „Samuil și Eugenia Ioneț”¹⁶. La aceeași dată i se mai aduce la cunoștință lui Samuil Ioneț că „În ședința din 4 iunie 1934 delegația permanentă a județului Rădăuți, aprobînd normele de înființare și de funcționare a Muzeului județului Rădăuți și luînd cunoștință de munca d-voastră desinteresată precum și de jertfele materiale aduse cu ocazia înființării muzeului, vă numește director pe viață și vă încredințează cu conducerea administrativă, tehnică și științifică a acestei instituții de educație și cultură națională. Muzeul va funcționa ca direcție de sine-stătătoare pe lângă această prefectură care va căuta prin toate mijloacele ca acest așezămînt cultural să devină o cinste pentru Rădăuți și pentru țara întreagă. Aducîndu-vă decizia delegației județene la cunoștință, vă doresc viață lungă și spor la muncă iar instituției pe care o conduceți îi doresc să devie cel mai căutat izvor de lumină la care să se adape cu drag generațiile care vor conduce în viitor destinele României”¹⁷.

O adresă cu un conținut asemănător este adusă la cunoștința Eugeniei Ioneț, care este numită „locțiitor de director pe viață”¹⁸.

Imediat după deschiderea muzeului, în revista „Făt Frumos”, Leca Moraru — sub îngrijirea căruia apărea revista — scrie un elogios articol intitulat „Muzeul Bucovinei” din care reproducem: „L-am văzut aievea! Și gata împlinit! Iar ziua de 9 iunie a.c. cînd am trăit această profundă surpriză, ne rămîne una din cele mai dragi revelații... Și-l calificăm drept Muzeu al Bucovinei — deși el însuși își zice prea modest Muzeu județean... Adu-nat o viață de om, sau adecă de doi oameni (care sînt Eugenia Ioneț și Samuil Ioneț),

Aspect din prima expoziție a muzeului din Rădăuți

muzeul acesta, așezat deocamdată în numai trei saloane, cuprinde (prin contribuția d-nei Ioneț) prodigioase îndeletniciri ale artei feminine de la țară: închistrirea oauelor roșii..., splendori de ii însoțite cu cele mai sprintare alțițe, încrețeli și rîuri; fote și poale de clasică simplitate miorîțeană, lăicere și scoarțe ca pașiștile și poienile și prelucel și codrii ce ni le-au înflorit cu colorile lor vegetale (și ce înaltă școală intuitivă e imediata jupănare a colorantelor vegetale: sovîrf, dreghiță, brîndușă, măr pădureț... cu rezultatul lor, în smocurile de lînă boită alături); și tot lucrutul inului, începînd de la sămănatul lui pînă la înfăptuirea valurilor de pînze, adevărate valuri de spume din care, cu furca și fusul grigorescian, răsare Anadyomena de țarancă a plaiurilor noastre... iar prin darurile d-lui Samuil Ioneț, muzeul cuprinde întîi piese etnografice din celelalte domenii ale vieții rustice: arme și măiestrii de-ale vînatului și pescuitului..., unelte și scule agricole și profesionale, atîtea invenții ale ingenuității populare (ca d.p. acel scîrîitor de pus sub piciorul ușii, pentru ca să auzi de departe, din sat, sau din fînațul costișelor, cînd cineva, acasă, îți calcă

pragul), instrumente muzicale..., olării (cheramică) în specimene extrem de rare și bogat desenate¹⁹.

Am prezentat mai pe larg acest articol pentru că este singura mărturie care descrie conținutul primei expoziții a muzeului din Rădăuți, avînd unele trăsături comune cu expoziția actuală.

Încă din luna ianuarie 1934, înainte de deschiderea muzeului, prefectura județului, la îndemnul lui Samuil Ioneț, a trimis adrese în toate comunele din județ, cu apelul de a colecta obiecte pentru muzeu, din care reținem:

„La îndemnul nostru s-a înființat un muzeu al județului Rădăuți. Acest muzeu cuprinde următoarele secțiuni: 1. Secțiunea etnografică, 2. Secțiunea istorică, 3. Secțiunea arheologică și numismatică, 4. Secțiunea bisericească, 5. Secțiunea științelor naturale.

În muzeul acesta vom căuta să adunăm toate obiectele vechi, astăzi împrăștiate pe întreg cuprinsul acestui județ și acestui colț de țară și să le păstrăm cu sfîntenie pentru generațiile viitoare. În aceste obiecte vechi se oglindește geniul unui neam și gloria străbună. Cele mai multe din aceste obiecte stau aruncate prin podurile

caselor, prin șurile de lemn, cămășile vechi sînt date de pomană.

Convingeți pe cei ce posed lucruri vechi să le cedeze muzeului județean, unde vor fi păstrate cu sfințenie pentru cei ce vin după noi. Fiecare obiect va purta numele donatorului și donatorul are dreptul să vină să-și vadă donația... Deocamdată ne veți aduce obiectele colectate de dvs. și pe care le veți primi gratuit de la oamenii care înțeleg rostul colectării. Lucrurile vechi care nu se pot cîpăta gratuit, să știți pentru moment, la cine sînt, căci mai tîrziu, avînd parale, le vom cumpăra cu bani. Lista acestor obiecte cu adresa exactă a posesorului ni se va prezenta odată cu obiectele colectate în mod gratuit.

Alăturat vă trimitem o listă a lucrurilor vechi care s-ar putea găsi în comuna d-voastră și pe care vă rog s-o citiți cu băgare de seamă, căci am buna nădejde că citind-o, veți găsi că multe lucruri din cele înscrise în acea listă se pot găsi și în comuna d-voastră. Fiecare obiect colectat să aibă pe el: Numele donatorului, vechimea obiectului și comuna în care s-a colectat". Iată un extras din această listă:

Îmbrăcăminte: pălării, cușme, ștergare, cămăși, bundițe, brîie, curele, frînghii, catrințe, ițari, opinci, sumane, cojoace, zoboane, zădii, comanace, mîneci cu altife, mantale, ciupage vechi, mîneacări, mănuși, traiste, pungi, desagi.

Obiecte de înfrumusețare: tulpăne, bol-dișoare cu flori, zgărdițe, ghiordane, scoarțe, lăicere, țoluri, saci, năfrâmi, icoane vechi pe hîrtie, pe pînză, pe lemn, pe sticlă, olărie veche și nouă, strachini, cane, ulcioare, talgere, hornuri de olărie sau ceramică vechi..., inele paritari, cercei, mărgele.

Unelte de gospodărie: pluguri vechi din lemn, grape vechi, otice, îmblăcie, hîrlețe și lopeți din lemn vechi, greble, juguri, tarnițe sau șale, furci, barde, topoare, ciocane, cuțitoi, seceri, coase, cu mănunchiuri împistrite, ferăstraie, hamuri, bice, cărucioare, tărăboanțe.

Unelte casnice: vatrare, felinare, opaițe, clește de stîns lumînări, linguri, coveți, căușe, cociorve, lopeți, pirosteie, berbințe, poloboace, cofe, cofițe, donițe, balerci, fedeleșe, ploști, ceaune, culeșere, funduri de mămăligă, mese, scaune, blidare, colțare, lăzi vechi, grinzi vechi, bețe încriștate, bote ciobănești, lăiți, paturi.

PREFECTURA JUD. RĂDĂUȚI.

Rădăuți, la 21 Martie 1935.

Inștiințare.

În palatul hergheliei - la etaj - prefectura județului Rădăuți a întocmit un

MUZEU

Acest muzeu este deschis și se poate vizita de public. În toate Duminicile și sărbătorile, între ora 10 și 13.

Toți cetățenii din oraș și județ sunt invitați să viziteze această instituție de educație și cultură, creată de județ pentru binele și cinstea acestei regiuni.

Un muzeu este o școală vie, în care se oglindește istoria și geniul unui popor și care ar trebui să fie cunoscut de toți copiii țării.

Vizitați muzeul și ajutați la înmulțirea colecțiilor începute de județ, căd prin aceasta veți dovedi că înțelegeți vremurile ce le trăim.

Doneți muzeului tot felul de obiecte, documente vechi, cărți în toate limbile și din toate domeniile etc. și ajutați ca acest focar de cultură să devie o mândrie pentru orașul și județul Rădăuți.

Donatiunile vor fi așezate în vitrine frumoase pe numele donatorului.

Întrarea de persoană Lei 5. Copiii și elevii școlilor primare plătesc numai Lei 2.

Președintele județului
Dr. Emanuil Băncescu.

Afiș de popularizare a muzeului tipărit în 1935

Unelte de muzică: fluiere, trisce, cimpoaie, scripce sau vioare, lerlă la huțani, buciume, trîmbițe, drimbe, cobze, Țimbale, naiu, solzi etc.

Unelte de vînat: puști, pistoale, cornuri de praf, fiare și lațuri de prins sălbătăciunile, pătule etc.

Industria casnică: stative de țesut cu suluri, chingi, vatale, spete, ițe, scripeți, găurence, amnare, talchige, suveici, sucale, vîrtelnițe, rășchitoare, urzitoare, foșălăi, melițe, melițoi, rajile, perii, furci de tors, fuse etc.

Unelte de măsurat și cîntărit: cotul, stînjenu, prăjina veche, cîntare vechi, ocă, dimerlie, mertic, pătrare, cupe, căușe etc.

Unelte de pescuit: saci, mreje, undițe, vîrșe, leasă, cîrstnic, pînză, cercală etc.

Mașini vechi: mașină de tors, rîșniță, pîuă, oloiniță, tocilă, forme pentru lumînări etc.²⁰

Comparînd această listă cu cea din Apelul lansat în 1920 către populația din județ²¹, observăm unele asemănări, dar lista de față este mai completă și întocmită mai științific.

La 3 februarie 1934, este înaintat un apel către corpul didactic din județ,

prin intermediul revizioratului școlar, solicitându-se concursul în colectarea de obiecte pentru muzeu:

„Domnule revizor, am înființat pe lângă Prefectura județului Rădăuți un muzeu județean... În muzeul acesta vom căuta cu ajutorul tuturor persoanelor care înțeleg rostul și însemnătatea unui astfel de așezămint de cultură națională, să adunăm toate obiectele vechi, astăzi împrăștiate pe meleagurile acestui județ și acestui colț de țară și să le păstrăm cu sfințenie pentru generațiile viitoare... Avem buna nădejde că, cu ajutorul școlai să desăvârșim această măreață operă, căci nici o instituție a statului nu are rădăcini atât de adânci în masele populare, ca școala primară. Din toate căsuțele — și ale celui mai îndepărtat sățior — năzuiesc copilașii, în tpată ziua, către locul de lumină — școala. Acolo îi așteaptă învățătorul ca să-i pregătească pentru viață. Prin acei copilași luminatorii satelor pot să știe cam ce lucruri vechi se găsesc în acel sat și care din ele se pot căpăta în mod gratuit și care numai pe bani. Binevoii a invita onor corp didactic din județ să ne ajute la colectarea obiectelor pentru întocmirea muzeului amintit căci sîntem convinși că învățătorimea înțelege menirea unui muzeu și însemnătatea păstrării lucrurilor vechi, pentru cei ce vin după noi. Învățătorimea e în măsură să convingă pe cei ce posed lucruri vechi ca ei să le cedeze muzeului județean unde vor fi păstrate ca odoare scumpe din generație în generație”²²,

La apelurile lansate, unii au răspuns, alții nu. Printre comunele care au trimis „obiecte vechi” muzeului, aflăm în arhive: Volovăț, Marginea, Straja, Frătăuții Noi, Bilca.

Organizatorii muzeului însă insistă. La 28 decembrie 1934 este înaintată comunelor o nouă chemare, din care spicuim:

„După aproape un an de zile, încercăm să ne adresăm încă o dată tuturor slujitorilor încredințați cu conducerea administrativă a comunelor rurale și urbane, ca acele organe să contribuie cu cât de modest la îmbogățirea colecțiilor Muzeului județului Rădăuți”²³

La 21 martie 1935 este publicat un afiș cu următorul conținut: „Înștiințare.

În Palatul hergheliei — la etaj — prefectura județului Rădăuți a întocmit un MUZEU. Acest muzeu este deschis și se poate vizita de public, în toate Duminicile și sărbătorile între orele 10 și 13. Toți cetățenii din oraș și județ sînt invitați să viziteze această instituție de educație și cultură, creată de județ pentru binele și cinstirea acestei regiuni. Un muzeu este o școală vie, în care se oglindește istoria și geniul unui popor și care ar trebui să fie cunoscut de toți copiii țării. Vizitați muzeul și ajutați la înmulțirea colecțiilor începute de județ, căci prin aceasta veți dovedi că înțelegeți vremurile în care trăim. Donați muzeului tot felul de obiecte, documente vechi, cărți în toate limbile și din toate domeniile etc. și ajutați ca acest focar de cultură să devină o mîndrie pentru orașul și județul Rădăuți. Donațiunile vor fi așezate în vitrine frumoase pe numele donatorului...”

Concomitent cu aceste chemări către cetățeni și forurile locale, sînt înaintate o serie de apeluri către organele centrale pentru alocarea de fonduri necesare tinerii instituții în vederea procurării de noi obiecte și buna ei funcționare.

La 16 octombrie 1934, este înaintat Ministerului Cultelor și Artelor un memoriu cu următorul conținut: „Domnule Ministru, Directorul școlar Samuil Ioneț și soția sa Eugenia au donat județului Rădăuți o mare colecție de obiecte de muzeu, cu condiția ca județul să înființeze și să întrețină un muzeu în regiunea aceasta și să-i numească pe donatori, pe viață, conducători și organizatori ai instituției. Județul a primit donațiunea și a îndeplinit și toate obligațiunile amintite mai sus. Muzeul înființat are secțiunile următoare (sînt enumerate secțiile) și se află așezat în patru camere din palatul hergheliei statului. Toată lumea care vizitează rămîne încîntată de frumusețea obiectelor și de gustul cu care a fost întocmit. În cele patru luni de cînd s-a deschis a fost căutat de multe sute de vizitatori, între care de profesori universitari din țară și străinătate, de toate categoriile de funcționari și țărani și zilele acestea de d-l profesor Nicolae Iorga și de vr-o 20 savanți bizantinologi. Județul a luat în bugetul anului 1934 suma de lei 30 000 pentru întreținerea și completarea mobilierului tre-

buitor; această sumă însă nu e suficientă și în strîmtoarea în care ne aflăm, cutezăm a ne apropia de d-voastră, domnule ministru, cu rugămintea să binevoiți a dispune ca această instituție de educație și cultură națională din regiunea aceasta să fie sprijinită și de Ministerul Cultelor și Artelor. Dacă ministerul ar acorda o subvenție de 30 000 lei, s-ar termina toate lucrările și muzeul întemeiat aici, lângă gropnița lui Bogdan întemeietorul Moldovei, aici unde în negura trecutului s-au petrecut atîtea evenimente mari din povestea neamului nostru, ar deveni un factor cultural fără seamăn și o cînstă pentru neam și țară. Convinși fiind că rugămintea noastră va fi luată în considerare, vă rugăm, domnule ministru, să primiți asigurarea celei mai distinse stime și considerațiuni..."²⁴.

Nu știm cum a răspuns ministerul acestei solicitări, dar în 1937 sînt adresate noi memorii pentru alocarea unor subvenții, de data aceasta mai multor ministere, al Educației Naționale, al Cultelor și Artelor, al Sănătății.

Din memoriul adresat Ministerului Cultelor și Artelor, la data de 19 august 1937, reținem: „Acest muzeu numără astăzi aproape 4 000 de piese și are următoarele secții (se enumeră). Toate aceste secții sînt destul de bogate și științific aranjate așa că, toți vizitatorii rămîn încîntați de frumusețea pieselor expuse. Muzeul, ca instituție de educație și cultură, își îndeplinește misiunea în acest colț de țară primind zilnic vizitatori din toate colțurile țării și din străinătate. Numai în vara aceasta au trecut prin colecțiile muzeului peste 2 000 de vizitatori.”²⁵

Nu cunoaștem răspunsul celorlalte ministere, dar la memoriul înaintat Ministerului Cultelor și Artelor, ministrul răspunde personal. Reținem din această scrisoare: „Abia acum mi-a ajuns cererea pe care mi-ați făcut-o din partea muzeului județean din Rădăuți încă din luna august a.c. Deși cu mijloacele bănești epuizate — ca la sfîrșitul a patru ani de guvernare — v-am aprobat pentru muzeu o subvenție ocazională de 20 000 (douăzeci mii) lei”²⁶.

Suma de 20 000 lei a fost primită de muzeu în cursul aceleași luni.

Pentru îmbogățirea colecțiilor și fondului documentar al muzeului, directorul acestuia a apelat la instituțiile de profil din țară, cerîndu-le să trimită „în mod gratuit sau cu plată”, buletine de informare, cataloage și ghiduri ale muzeelor, dublete de obiecte, publicații și alte materiale care i-ar putea fi de folos.

Celor care au înțeles și au răspuns acestor insistente solicitări, li s-au adresat frumoase scrisori de mulțumire.

Colecțiile muzeului înmulțindu-se, spațiul din Palatul hergheliei a devenit neîncăpător. Trebuia găsit un local corespunzător. A fost ales un imobil de pe strada Bogdan Vodă nr. 2, lângă biserica lui Bogdan, pentru obținerea căruia, conducerea muzeului a insistat cu aceeași tenacitate. În arhivă se păstrează întreaga corespondență purtată în acest scop, însă spațiul nu ne permite să o prezentăm. După numeroase intervenții, la data de „24 octombrie 1935 ne-am strămutat în noul local și am deschis muzeul spre vizitare în 17 XI 1935”. — spune Samuil Ioneț²⁷. În localul de pe strada Bogdan Vodă, muzeul a funcționat pînă în anul 1970, cînd i s-a pus la dispoziție actualul spațiu, situat în strada Piața Republicii nr. 63.

Din registrele de inventar aflate în arhiva muzeului ne putem face o imagine asupra evoluției numărului de obiecte în această perioadă de început. Pînă la sfîrșitul anului 1937, în inventarul muzeului sînt înscrise un număr de 4 973 de obiecte, din care, peste 1 300 de etnografie. În anii următori numărul acestora va crește, ajungînd la circa 10 000. Toate însă s-au pierdut în timpul celui de-al doilea război mondial.

După război, aceiași pasionați muzeografi, Samuil și Eugenia Ioneț, ajutați de țaranul Vasile Fundu din Marginea — și el un vechi și priceput colecționar de obiecte pentru muzeu — vor umbla din nou prin sate, vor face noi apeluri la toți cei în măsură să-i ajute pentru a reface colecțiile muzeului. Și vor reuși, într-un timp surprinzător de scurt, să redeschidă muzeul și să-l îmbogățească în continuare cu obiecte adunate din aceleași sate bucovinene despre care Samuil Ioneț spunea că sînt „adevărate muzee

și acel geniu rural neîntâlnit la alte popoare, cîntat de poeți și învecinicat de istorici, trăiește și astăzi. Și din aceste izvoare vom culege piesele cele mai interesante cu care vom reface muzeul”²⁸.

Soții Ioneț n-au avut copii. Dar cei care i-au cunoscut spun că ei adesea afirmau cu satisfacție și mîndrie: „muzeul este copilul nostru”.

Dacă Muzeul din Rădăuți poate prezenta, la această dată, un bogat material documentar care, încîntînd vizitatorii, demonstrează unitatea și continuitatea românească pe aceste meleaguri, măiestria și ingeniozitatea oamenilor acestor locuri, înscriindu-se în rețeaua muzeistică a țării ca un așezămînt de prestigiu, datorează întreaga recunoștință și întemeietorilor săi, care își merită cu prisosință un loc într-o viitoare istoriografie a muzeografiei românești.

NOTE

¹ Mircea Dumitrescu, *Documente despre înființarea muzeului din Rădăuți*, în „Revista muzeelor” 1/1972, p. 27—28.

² Dragoș Cusiăc, *Samuil și Eugenia Ioneț*, în „Suceava — anuarul muzeului județean”, vol. V/1978, p. 531—535

³ Arhiva Muzeului din Rădăuți, dosar 1949, fila 1

⁴ Samuil Ioneț, *Un fragment din povestea vieții mele*, în „Însemnări zilnice începînd cu 6/8 1954”, manuscris. Mulțumim pe această cale pensionarului Valeriu Gherman din Rădăuți pentru amabilitatea cu care ne-a pus la dispoziție manuscrisul. Vezi și D. Cusiăc, *loc. cit.*

⁵ S. Ioneț, *loc. cit.*

⁶ I. Chelcea, *Muzeografia etnografică în Moldova*, în „Muzeul Satului”, anuar 1966, p. 179—180

⁷ S. Ioneț, *loc. cit.*

⁸ *Idem*

⁹ *Ibidem*

¹⁰ *Ibidem*

* În articolul publicat în: *Suceava... loc. cit.* (vezi nota nr. 2), folosind altă sursă de informare, am arătat că a fost pensionat în 1938. Îmi cer scuze pentru eroare și precizez data corectă, luată din autobiografia celui în cauză.

¹¹ S. Ioneț, *loc. cit.*

¹² Arhiva Muzeului din Rădăuți, dosar 1934, filele 4 și 112

¹³ *Idem*, fila 114

¹⁴ *Idem*, fila 6

¹⁵ *Idem*, fila 7

¹⁶ D. Cusiăc, *loc. cit.*, p. 533

¹⁷ Arhiva muzeului, Inv. documente, 26 C, fila 2

¹⁸ *Idem*, fila 3

¹⁹ Leca Moraru, *Muzeul Bucovinei*, în „Făt Frumos”, IX, 1934, nr. 2—3, p. 3—4

²⁰ Arhiva Muzeului din Rădăuți, dosar 1934, filele 16—18

²¹ Mircea Dumitrescu, *loc. cit.*

²² Arhiva Muzeului din Rădăuți, dosar 1934, filele 109—110

²³ *Idem*, filele 102—103

²⁴ *Idem*, fila 10

²⁵ *Idem*, dosar 1737, fila 41

²⁶ *Idem*, filele 70—71

²⁷ *Idem*, dosar 1949, fila 2

²⁸ D. Cusiăc, *loc. cit.*, p. 534

RÉSUMÉ

Le 23 février 1920, un groupe d'intellectuels de la ville de Rădăuți ont lancé l'appel concernant la création d'un musée d'antiquités et d'ethnographie.

L'idée a été mise en oeuvre par la famille des maîtres d'école Samuil et Eugenia Ioneț qui, en 1926, venant à Rădăuți, ont apporté une riche collection d'objets des villages où ils avaient travaillé. Au commencement, ils ont ouvert une exposition dans leur propre maison et ensuite, à l'école de Rue Ștefan cel Mare.

Au mois de juin 1934, la Préfecture du département de Rădăuți a décidé la création officielle du musée, en nommant Samuil Ioneț directeur et Eugenia Ioneț directeur adjoint. Le même mois, le musée fut ouvert pour le public dans trois salles situées à l'étage du Palais du haras. En 1935, un bâtiment fut mis à la disposition du musée qui a y reçu le public jusqu'en 1970, lorsqu'il déménage au siège actuel, 69, Rue Piața Republicii.

Dès la fondation du musée, la population et les autorités du département furent appelées à contribuer à l'enrichissement des collections du musée. En même temps, on fit des interventions auprès des autorités pour l'obtention des fonds nécessaires à l'acquisition de nouvelles pièces, pour l'entretien et le bon fonctionnement du musée.

Les collections du musée se sont accrues chaque année aboutissant à 10 000 objets qui ont été détruit pendant la guerre.

Après la guerre, les mêmes muséographes passionnés, appuyés par les organes locaux, ont réussi à refaire à bref délai le musée à l'aide d'objets rassemblés des villages de Bucovine.

Les documents présentés nous donnent une image des années de début du musée de Rădăuți, le musée d'ethnographie le plus ancien de Moldavie, ainsi que de ses fondateurs, qui ont compris la nécessité de mettre en valeur l'héritage culturel des prédécesseurs dans le domaine de la création populaire et nous ont laissé un brillant exemple de dévouement et de passion dans la muséographie roumaine.